

08

Терминологичен речник на Обединената
програма на ООН за ХИВ/СПИН (UNAIDS)

UNAIDS' Terminology Guidelines

UNAIDS
JOINT UNITED NATIONS PROGRAMME ON HIV/AIDS

UNHCR
UNICEF
WFP
UNDP
UNFPA
UNODC
ILO
UNESCO
WHO
WORLD BANK

UNAIDS' Terminology Guidelines¹

(February 2008)

Introduction

This list of UNAIDS' preferred terminology has been developed for use by staff members, colleagues in the programme's ten cosponsoring organizations, and other partners working in the global response to HIV.

Language shapes beliefs and may influence behaviours. Considered use of appropriate language has the power to strengthen the response. UNAIDS is pleased to make this list of preferred terminology freely available. It is a living, evolving document that is reviewed regularly. Comments and suggestions for consideration should be sent to terminology@unids.org

The boxed list (summary of important points) overleaf highlights the most important points we recommend that users follow.

This list may be freely copied and reproduced provided that it is not done so for commercial gain.

Contents

Summary of important preferred terminology and errors to avoid	4
Commonly used terms, acronyms and abbreviations	6
Further resources	38

¹ The basis of UNAIDS' house style is the WHO Style Guide, found at : https://intranet.who.int/homes/whp/write_edit/topics/who_style_guide.shtml

Терминологичен речник на Обединената програма на ООН за ХИВ/СПИН (UNAIDS)¹

(Февруари 2008 г.)

Въведение

Този терминологичен речник, използван от UNAIDS, беше разработен за нуждите на служителите, колегите от десетте съфинансиращи организации и други партньори, работещи по глобалния отговор на ХИВ.

Езикът влияе върху формирането на нагласи и може да въздейства върху поведението. Съзнателната употреба на подходящ език има силата да подобри отговора. UNAIDS има удоволствието да предостави свободно този справочник с препоръчителна и предпочитана терминология. Това е документ, който непрекъснато се променя и се преразглежда редовно. Коментари и предложения можете да изпращате на terminology@unaids.org.

Таблицата, публикувана в началото (обобщение на основните термини) обхваща най-важните точки, които препоръчваме да бъдат спазвани.

Този речник може свободно да бъде копиран и възпроизвеждан, с уговорката, че не се прави с комерсиална цел.

Съдържание

Обобщение на важната предпочитана терминология и грешки, които трябва да се избягват	5
Често употребявани термини, акроними и съкращения	7
Допълнителни източници	39

¹ Наръчникът за стилови изисквания на СЗО е използван за основен стил на UNAIDS https://intranet.who.int/homes/whp/write_edit/topics/who_style_guide.shtml

Summary of preferred terminology

Past Terminology	Preferred Terminology
HIV/AIDS; HIV AND AIDS	Use the term that is most specific and appropriate in the context. Examples include people living with HIV, HIV prevalence, HIV prevention, HIV testing, HIV-related disease; AIDS diagnosis, children made vulnerable by AIDS, children orphaned by AIDS, the AIDS response, national AIDS programme, AIDS service organization. Both HIV epidemic and AIDS epidemic are acceptable
AIDS virus	There is no „AIDS virus“. The virus associated with AIDS is called the Human Immunodeficiency Virus, or HIV. Please note: „virus“ in the phrase „HIV virus“ is redundant. Use HIV.
AIDS-infected	Avoid the term infected. No one can be infected with AIDS, because it is not an infectious agent. AIDS is a surveillance definition meaning a syndrome of opportunistic infections and diseases that can develop as immunosuppression deepens along the continuum of HIV infection from primary infection to death. Use person living with HIV or HIV-positive person.
AIDS test	There is no test for AIDS. Use HIV or HIV antibody test.
AIDS victim	The word „victim“ is disempowering. Use person living with HIV. Use the term AIDS only when referring to a person with a clinical AIDS diagnosis.
AIDS patient	Use the term patient only when referring to a clinical setting. Use: patient with advanced HIV-related illness (or disease) or AIDS-related illness (or disease).
Risk of AIDS	Use risk of HIV infection; risk of exposure to HIV.
High(er) risk groups; vulnerable groups	Use key populations at higher risk (both key to the epidemic's dynamics and key to the response). Key populations are distinct from vulnerable populations, which may be subject to societal pressures or social circumstances which may make them more vulnerable to exposure to infections, including HIV.
Commercial sex work	Use sex work or commercial sex or the sale of sexual services.
Prostitute	Use only in respect to juvenile prostitution; otherwise use sex worker.
Intravenous drug user	Use injecting drug user. Drugs may be injected subcutaneously, intramuscularly or intravenously.
Sharing (needles, syringes)	Use using non-sterile injecting equipment if referring to risk of HIV exposure; use using contaminated injecting equipment if the equipment is known to contain HIV or if HIV transmission has occurred.
Fight against AIDS	Use response to AIDS
Evidence based	Use evidence-informed.
HIV prevalence rates	Use HIV prevalence. The word „rates“ connotes the passage of time and should not be used in most instances.
Acronyms and abbreviations	Please spell out all abbreviations in full.

Обобщение на предпочитаната терминология

Терминология, използвана в миналото	Предпочитана терминология
ХИВ/СПИН; ХИВ и СПИН	Използвайте термина, който е най-точен и подходящ в зависимост от контекста. Примерите включват: хора, живеещи с ХИВ, разпространение на ХИВ, превенция на ХИВ, изследване за ХИВ, заболяване, свързано с ХИВ; диагностициране на СПИН, деца, които са уязвими заради СПИН, деца, осиротели заради СПИН, отговор на СПИН, национални програми за СПИН, организации, предоставящи услуги, свързани със СПИН. Приемливо е да се използва както ХИВ епидемия, така и СПИН епидемия.
Вирус на СПИН	Не съществува „вирус на СПИН“. Вирусът, който се свързва със СПИН, се нарича човешки имунодефицитен вирус (Human Immunodeficiency Virus or HIV) или ХИВ. Моля отбележете: думата „вирус“ във фразата „ХИВ вирус“ е излишна. Използвайте ХИВ.
Инфектиран със СПИН	Избягвайте термина инфектиран. Никой не може да се инфектира със СПИН, защото СПИН не е инфектиращ агент. СПИН е определение, дадено в резултат на наблюдение, и означава синдром на опортюнистични инфекции и заболявания, които могат да се развият със задълбочаване на имunosупресията вследствие на развитието на ХИВ инфекцията от първоначалното инфектиране до смърт. Използвайте човек, който живее с ХИВ, или човек с ХИВ положителен статус/ХИВ положителен човек.
СПИН тест	Няма тест за СПИН. Използвайте ХИВ тест или тест за ХИВ антитела.
Жертва на СПИН	Думата „жертва“ има негативна конотация. Използвайте човек, живеещ с ХИВ. Използвайте термина СПИН само когато имате предвид човек, който е с клинична диагноза СПИН.
Пациент със СПИН	Използвайте термина пациент само когато става въпрос за клинична среда. Използвайте: пациент с напреднала фаза на заболяване, свързано с ХИВ (или болест) или заболяване, свързано със СПИН (или болест).
Риск от СПИН	Използвайте риск от инфектиране с ХИВ; риск от излагане на ХИВ.
Рискови (по-рискови) групи; уязвими групи	Използвайте основни групи, изложени на по-висок риск (основни що се отнася до динамиката на епидемията и основни за отговора). Основните групи се различават от уязвимите групи, които може да са обект на социален натиск или социални условия, които ги правят по-уязвими към инфекции, включително и ХИВ.
Комерсиална секс работа	Използвайте секс работа или комерсиален секс или продажба на сексуални услуги.
Проститутка	Използвайте само когато става въпрос за проституция на непълнолетни; във всички останали случаи използвайте термина секс работник.
Лице, което употребява интравенозни наркотици	Използвайте лице, което употребява инжекционно наркотици. Наркотиците могат да се инжектират подкожно, интрамускулно или интравенозно.
Обща употреба на игли и спринцовки	Използвайте употреба на нестерилни инструменти за инжектиране, ако имате предвид риск от излагане на ХИВ; използвайте употреба на заразени инструменти за инжектиране, ако се знае, че инструментите съдържат ХИВ или се е получило предаване на ХИВ.
Борба срещу СПИН	Използвайте отговор на СПИН.
Основен на доказател.	Използвайте основан на информация и доказателства
Степен на разпространение на ХИВ	Използвайте разпространение на ХИВ. Думата „степен“ включва в себе си период от време и не би трябвало да се използва в повечето случаи.
Акроними и съкращения	Моля изписвайте всички съкращения.

Commonly used terms and abbreviations

ABC

Prevention strategies: abstain from penetrative sexual intercourse (also used to indicate delay of sexual debut); be faithful (reduce the number of partners or have sexual relations with only one partner); condomize (use male or female condoms consistently and correctly).

ACQUIRED IMMUNODEFICIENCY SYNDROME (AIDS)

Not...immune deficiency....

ADVOCATE

As a verb: write 'advocate change' (rather than advocate for change).

AIDS CARRIER

This term is often used to mean any person living with HIV. However, it is stigmatizing and offensive to many people living with the virus. It is also incorrect, since the agent being carried is HIV not AIDS.

AIDS- or HIV-RELATED ILLNESS OR DISEASE

Although 'the person died of AIDS' is commonly said or written, actually people do not die of AIDS, they die of HIV-related or AIDS-related disease. The expression AIDS-related illness can be used if a person has an AIDS diagnosis.

AIDS RESPONSE

The terms AIDS response, HIV response, response to AIDS and response to HIV are often used interchangeably to mean the response to the epidemic.

AIDS VIRUS

Since AIDS is a syndrome, it is incorrect to refer to the virus as the „AIDS virus“. HIV (the human immunodeficiency virus) is what ultimately causes AIDS (acquired immunodeficiency syndrome). In referring to the virus, write the full expression at first usage and then use HIV; avoid the term HIV virus (which is a tautology, i.e. it is saying the same thing twice).

ART

Spell out in full, i.e. antiretroviral therapy or antiretroviral treatment. The term ART can be used if it clearly refers to a triple antiretroviral drug combination.

BEHAVIOUR CHANGE (NOT 'Behavioural Change')

There are a number of theories and models of human behaviour that guide health promotion and education efforts to encourage behaviour change, i.e. the adoption and maintenance of healthy behaviours.

Често използвани термини и съкращения

АВС

Стратегии за превенция АВС (от англ. АВС – abstain; be faithful; condomize): въздържане от проникващ сексуален контакт (също така се използва и за насърчаване отлагането на сексуалния дебют); насърчаване на верността (намаляване на броя на партньорите или насърчаване на сексуални връзки само с един партньор); използване на презерватив (постоянно и правилно използване на мъжки или женски презервативи)

ПРИДОБИТ ИМУНОДЕФИЦИТЕН СИНДРОМ (СПИН)

Не ... имунна недостатъчност...

ЗАСТЪПНИК

Използвайте „застъпване за промяна“.

НОСИТЕЛ НА СПИН

Този термин често се използва за лице, което живее с ХИВ. Все пак този термин е стигматизиращ и обиден за много от хората, живеещи с вируса. Освен това е и неправилен, тъй като агентът, който лицето носи, е ХИВ, не СПИН.

ЗАБОЛЯВАНЕ ИЛИ БОЛЕСТ, СВЪРЗАНА СЪС СПИН ИЛИ ХИВ

Въпреки че често се използва „лице, починало от СПИН“, всъщност хората не умират от СПИН, а от заболяване, свързано с ХИВ или СПИН. Изразът заболяване, свързано със СПИН, може да се използва, ако на лицето му е поставена диагнозата СПИН.

ОТГОВОР НА СПИН

Термините отговор на СПИН и отговор на ХИВ често се използват взаимозаменяемо и означават отговор на епидемията.

СПИН ВИРУС

Тъй като СПИН е синдром, не е правилна употребата на „СПИН вирус“. ХИВ (човешкият имунодефицитен вирус) причинява СПИН (придобит имунодефицитен синдром). Когато говорите за вируса, изпишете цялото наименование при първата употреба, а след това използвайте ХИВ; избягвайте употребата на термина ХИВ вирус (което е тавтология, т.е. едно и също нещо се повтаря два пъти).

АНТИРЕТРОВИРУСНА ТЕРАПИЯ (АРТ)

Изпишете цялото наименование, т.е. антиретровирусна терапия или антиретровирусно лечение. Терминът АРТ може да се използва в случаите, в които ясно обозначава антиретровирусно лечение с тройна комбинация.

ПРОМЯНА НА ПОВЕДЕНИЕТО (НЕ „поведенческа промяна“)

Съществуват редица теории и модели на човешко поведение, които насърчават здравословния начин на живот и здравното образование с цел промяна в поведението, т.е. възприемане и поддържане на здравословно поведение.

CLIENT-INITIATED TESTING

Alternative term for voluntary counseling and testing (VCT). All HIV testing must be carried out under conditions of the „three Cs“: i.e. that it be confidential, accompanied by counseling and conducted only with informed consent.

CONTAMINATED and NON-STERILE

Drug injecting equipment was „contaminated“ if it caused infection, that is, the equipment contained HIV; „unclean“, „dirty“ or „non-sterile“ if it carried the risk of HIV exposure: that is, it may or may not have carried the virus.

COSPONSORS

The Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (UNAIDS) has the following ten cosponsors, listed in the following order (according to UN rules):

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) <http://www.unhcr.org/>

United Nations Children's Fund (UNICEF) <http://www.unicef.org/>

World Food Programme (WFP) <http://www.wfp.org/>

United Nations Development Programme (UNDP) <http://www.undp.org/>

United Nations Population Fund (UNFPA) <http://www.unfpa.org/>

United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) <http://www.unodc.org/odccp/index.html>

International Labour Organization (ILO) <http://www.ilo.org/>

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO)
<http://www.unesco.org/>

World Health Organization (WHO) <http://www.who.int/en/>

World Bank <http://www.worldbank.org/>

CRIS

Country Response Information System. Developed by UNAIDS, CRIS provides partners in the global response to HIV with a user-friendly system consisting of an indicator database, a programmatic database, a research inventory database and other important information. The indicator database provides countries with a tool for reporting on national follow-up to the United Nations General Assembly Special Session on HIV/AIDS (June 2001) Declaration of Commitment on HIV/AIDS. The country-level CRIS will be complemented by a Global Response Information Database (GRID), which will support strategic analysis, knowledge-based policy formulation and subsequent programming. At country and global levels a Research Inventory Database (RID) is also being developed.

CULTURAL DOMINANCE

Familiar terms used in some cultures may not be appropriate in other cultural contexts e.g. seasons of the year—avoid „fall“ or „autumn“ and prefer instead last quarter of the year or instead of summer prefer mid-year. Similarly remember that different cultures celebrate the New Year at different times and that seasons in the northern and southern hemispheres are opposite to each other.

ИЗСЛЕДВАНЕ ПО ИНИЦИАТИВА НА КЛИЕНТА

Алтернативен термин за доброволно консултиране и изследване. Всяко изследване трябва да се извършва при съблюдаване принципите за конфиденциалност, трябва да бъде съпроводено с консултиране и да се проведе само при наличието на информирано съгласие.

ЗАРАЗЕНИ и НЕСТЕРИЛНИ

Инструмент за инжектиране на наркотици се счита за „заразен“, ако е предизвикал инфекция, тоест инструментите са съдържали ХИВ; определенията „нечист“, „замърсен“ или „нестерилен“ се употребяват в случаите, в които е бил налице риск от излагане на ХИВ и инструментът може да е, но може и да не е носител на вируса.

СЪСПОНСОРИ

Обединената програма на ООН за ХИВ/СПИН (UNAIDS) има следните съспонсори, изредени в съответния ред (според правилата на ООН):

Служба на Върховния комисар на ООН за бежанците (UNHCR) <http://www.unhcr.org/>

Фонд на ООН за децата (UNICEF) <http://www.unicef.org/>

Световната програма по прехраната към ООН (WFP) <http://www.wfp.org/>

Програма на ООН за развитие (UNDP) <http://www.undp.org/>

Фонд на ООН за население (UNFPA) <http://www.unfpa.org/>

Служба на ООН за контрол над наркотиците и предотвратяване на престъпленията (UNODC) <http://www.unodc.org/odccp/index.html>

Международна организация на труда (ILO) <http://www.ilo.org/>

Организация на ООН за образование, наука и култура (UNESCO) <http://www.unesco.org/>

Световна здравна организация (WHO) <http://www.who.int/en/>

Световната банка <http://www.worldbank.org/>

CRIS

Информационна система за отговор на страната. Разработена от UNAIDS, CRIS предоставя на партньорите, работещи по глобалния отговор на ХИВ, лесна за използване система, която се състои от база данни с индикатори, програмна база данни, база данни с резултати от научни изследвания и друга важна информация. Базата данни с индикатори предоставя на страните инструмент за отчитане на резултатите от дейностите по приетата на Специалната сесия на общото събрание на ООН (юни 2001) Декларация за ангажираност с ХИВ/СПИН. Системата CRIS на ниво държава ще бъде допълнена от Базата данни за глобалния отговор (GRID), която ще подкрепя стратегическия анализ, формулирането на политика, основана на знанията, и последващо програмиране. На местно и глобално ниво се разработва също така и база данни с резултати от научни изследвания.

КУЛТУРНИ РАЗЛИЧИЯ

Познати термини, които се използват в някои култури, може да не се считат за уместни в други култури, напр. годишните сезони – избягвайте употребата на „есен“ и вместо това използвайте последното тримесечие на годината или вместо „лято“ използвайте средата на годината. Също така помнете, че различните култури празнуват Нова година в различно време и че сезоните в Северното и Южното полукуло са противоположни.

DESCRIBING AIDS

AIDS is often referred to as a „deadly, incurable disease“, but this creates a lot of fear and only serves to increase stigma and discrimination. It has also been referred to as a „manageable, chronic illness, much like hypertension or diabetes“, but this may lead people to believe that it is not as serious as they thought. It is preferable to use the following description: AIDS, the acquired immunodeficiency syndrome, is a fatal disease caused by HIV, the human immunodeficiency virus. HIV destroys the body's ability to fight off infection and disease, which can ultimately lead to death. Currently, antiretroviral drugs slow down replication of the virus and can greatly enhance quality of life, but they do not eliminate HIV infection.

DRIVER

The term relates to the structural and social factors, such as poverty, gender, and human rights abuses that can increase people's vulnerability to exposure to HIV. It is often reserved to describe underlying determinants.

EPIDEMIC

In epidemiology, an epidemic is a disease that appears as new cases in a given human population (e.g. everyone in a given geographic area; a university, or similar population unit; or everyone of a certain age or sex, such as the children or women of a region) during a given period, at a rate that greatly exceeds what is „expected“ based on recent experience. Defining an epidemic is subjective, depending in part on what is „expected“. An epidemic may be restricted to one locale (an outbreak), more general (an epidemic) or global (a pandemic). Common diseases that occur at a constant but relatively high rate in the population are said to be „endemic“. Widely known examples of epidemics include the plague of mediaeval Europe known as the Black Death, the influenza pandemic of 1918–1919, and the current HIV epidemic which is increasingly described as a pandemic (made up of distinct types of epidemics in areas across the globe).

EPIDEMIOLGY

Epidemiology is the branch of medical science that deals with the study of the incidence, distribution and determinants of patterns of a disease as well as its prevention in a population.

EVIDENCE-INFORMED

This term is preferred to evidence based in recognition of the fact that several elements may play a role in decision making, only one of which may be evidence; others may include cultural appropriateness, cost, feasibility and concerns about equity and so on.

ОПИСАНИЕ НА СПИН

На СПИН често се гледа като на „смъртоносна, нелечима болест“, но това само всъщност е страх и служи за повишаване на стигмата и дискриминацията. Често за СПИН се говори като за „управляемо, хронично заболяване, като високото кръвно налягане и диабета“, но това може да накара хората да повярват, че не е толкова сериозно, колкото те са мислили. За предпочитане е да се използва следното описание: СПИН, придобитият имунодефицитен синдром, е смъртоносна болест, причинена от ХИВ, човешкия имунодефицитен вирус. ХИВ разрушава възможността на тялото да се бори с инфекцията и болестта, което може да доведе до смърт. Понастоящем антиретровирусните лекарства намаляват репликацията на вируса и могат значително да подобрят качеството на живот, но не елиминират ХИВ инфекцията.

ОСНОВЕН ФАКТОР

Терминът се свързва със структурни и социални фактори, като бедност, пол, нарушения на човешките права, които увеличават уязвимостта на хората към ХИВ. Често се употребява при описанието на основните определящи фактори.

ЕПИДЕМИЯ

В епидемиологията епидемията е болест, която се появява като нови случаи в дадена човешка група (напр. всички в дадена географска област; университет или удобна група население; или всички на определена възраст или от определен пол, като деца или жени в даден регион) в определен период, и се разпространява с темп, по-бърз от „очаквания“ въз основа на скорошни данни. Определението за епидемия е субективно и зависи отчасти от това какво се смята за „очаквано“. Една епидемия може да бъде ограничена в един район (избухване на епидемия), може да бъде по-обща (епидемия) или глобална (пандемия). Болестите, които са често срещани и се характеризират с широка заболяемост на населението, се наричат „ендемични“. Добре познати примери на епидемии включват чумата по време на средновековието Европа, позната още като Черната смърт, пандемията от грип през 1918 г.-1919 г. и настоящата епидемия от ХИВ, която се описва като пандемия (която се състои от различни видове епидемии в цял свят).

ЕПИДЕМИОЛОГИЯ

Епидемиологията е клон на медицинската наука, която изучава заболяемостта, разпределението и факторите, които оказват влияние върху хода на заболяването, както и превенцията сред населението.

ОСНОВАН НА ИНФОРМАЦИЯ И ДОКАЗАТЕЛСТВА

Този термин се предпочита пред „основан на доказателства“, защото отчита факта, че няколко елемента могат да играят роля при вземането на решение, като само един тях може да е доказателство; другите може да включват елементи, които са приемливи от гледна точка на култура, цена, приложимост, равнопоставеност и т.н.

FAITH-BASED ORGANIZATIONS

Faith-based organization is the term preferred instead of e.g. church, synagogue, mosque or religious organization, as it is inclusive (non-judgmental about the validity of any expression of faith) and moves away from historical (and typically European) patterns of thought.

FEMINIZATION

Referring to the pandemic, feminization is now often used by UNAIDS and others to indicate the increasing impact that it has on women. It is often linked to the idea that the number of women infected has equalled, or surpassed, the figure for men or that women and girls are bearing the brunt of the epidemic in many settings.

FIGHT

Avoid using words such as „fight” and other combatant language e.g. struggle, battle, campaign or war, unless in a direct quotation. Alternatives include: response to; management of; measures against; initiative; action; efforts; and programme. One rationale for this is to avoid a transference being made from the fight against HIV to a fight against people living with HIV.

GAY MEN

Write „men who have sex with men” unless individuals or groups specifically self-identify as gay. The broader community of men and women and transsexuals should be described as lesbian, gay, bisexual and transgendered—the abbreviation LGBT is often used for such communities, but UNAIDS' general preference is to spell out all terms in full.

GENDER and SEX

The term „sex” refers to biologically determined differences, whereas the term „gender” refers to differences in social roles and relations between men and women. Gender roles are learned through socialization and vary widely within and between cultures. Gender roles are also affected by age, class, race, ethnicity and religion, as well as by geographical, economic and political environments. Since many languages do not have the word gender, translators may have to consider other alternatives to distinguish between these concepts.

GLOBAL FUND TO FIGHT AIDS, TUBERCULOSIS AND MALARIA

The Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria, established in 2001, is an independent public-private partnership. Its purpose is to attract, manage and disburse additional resources to make a sustainable and significant contribution to mitigate the impact caused by HIV, tuberculosis and malaria in countries in need, while contributing to poverty reduction as part of the Millennium Development Goals. Since 2001, the Global Fund has attracted US\$ 4.7 billion in financing through 2008. In September 2007, donors provided initial pledges to the Global Fund worth US\$ 9.7 billion over three years. These pledges constitute the largest single financing exercise for health ever and they will allow the Global Fund to move towards annual commitments of US\$ 6–8 billion by 2010. <http://www.theglobalfund.org/en/>

GIPA

An acronym for the „greater involvement of people living with HIV/AIDS”. In 1994, 42 countries prevailed upon the Paris AIDS Summit to include Greater Involvement of People Living with HIV/AIDS Principle (GIPA) in its final declaration. http://www.unaids.org/en/Issues/Affected_communities/gipa.asp

ОРГАНИЗАЦИИ, ОСНОВАНИ НА ВЯРАТА

Организации, основани на вярата, е термин, който е за предпочитане пред например църква, синагога, джамия или религиозна организация, тъй като е широкообхватно понятие (не включва мнение за валидността на която и да е проява на вяра) и се отдалечава от историческите (предимно европейски) модели на размисъл.

ФЕМИНИЗАЦИЯ

Когато се говори за пандемия, терминът феминизация понастоящем често се използва от UNAIDS и други, за да се посочи нарастващото въздействие, което пандемията оказва върху жените. Често се свързва с идеята, че броят на инфектираните жени е изравнен или надвишава този на мъжете или че жените и момичетата на много места понасят основната тежест на епидемията.

БОРБА

Избягвайте употребата на думи като „борба“ и други бойни думи, като например сражение, битка, кампания или война, освен ако не се отнася за директно цитиране. Алтернативите включват: отговор на; управление на; мерки срещу; инициатива; действие; усилия; програма. Една от обосновките за това е да се избегне пренасяне от борба срещу ХИВ на борба срещу хората, живеещи с ХИВ.

ГЕЙ МЪЖЕ

Използвайте израза „мъже, които правят секс с мъже“, освен ако лицата или групите изрично се самоопределят като гей. По-широката общност от мъже, жени и транссексуални следва да се опише като лесбийска, гей, бисексуална и транссексуална, съкращението ЛГБТ често се използва за такива общности, но предпочитанието на UNAIDS е да се използват целите термини.

ГЛОБАЛЕН ФОНД ЗА БОРБА СЪС СПИН, ТУБЕРКУЛОЗА И МАЛАРИЯ

Глобалният фонд за борба със СПИН, туберкулоза и малария, създаден през 2001 г., е независима организация с обществено и частно участие. Неговата цел е да привлича, управлява и разпределя допълнителни източници, за да може с устойчив и значим принос да се намали въздействието, причинено от СПИН, туберкулоза и малария в нуждаещите се страни, и едновременно да допринесе за намаляване на бедността, като част от Целите за развитие на хилядолетието. От 2001 г. до 2008 г. Глобалният фонд е привлякъл средства, възлизащи на 4.7 млрд. щ.д. През септември 2007 г. донорите се ангажираха да предоставят на Глобалния фонд за период от три години финансиране в размер на 9.7 млрд. щ.д. Тази сума представлява най-голямата финансова операция, която някога е правена за здравния сектор и ще позволи на Глобалния фонд да започне поемането на годишни ангажименти от порядъка на 6-8 милиарда щ.д. към 2010 г. <http://www.theglobalfund.org/en/>

GIPA

Акроним за „по-голямо въвличане на хората, живеещи с ХИВ“. През 1994 г. 42 страни убедиха участниците в Срещата на високо равнище в Париж, посветена на СПИН да включат принципа за по-голямо въвличане на хората, живеещи със ХИВ/СПИН, в своята финална декларация.

http://www.unaids.org/en/Issues/Affected_communities/gipa.asp

GLOSSARIES

The internet is a rich source of information about HIV. The following links to glossaries may be useful and are, in our view, usually clear and accurate in the information they provide (but note we cannot verify the accuracy of information on these sites and accept no responsibility for the information provided there).

<http://www.sfaf.org/glossary>

<http://aidsinfo.nih.gov/Glossary/GlossaryDefaultCenterPage.aspx?MenuItem=AIDSinfoTools>

<http://www.aegis.com/ni/topics/glossary>

<http://www.gmhc.org/health/glossary2.html>

KEY POPULATIONS AT HIGHER RISK OF HIV EXPOSURE

UNAIDS does not use the term „high-risk group“ because it implies that the risk is contained within the group whereas, in fact, all social groups are interrelated. It may also lull people who don't identify with such groups into a false sense of security. As well it can increase stigma and discrimination. It is often more accurate to refer directly to „higher risk of HIV exposure“, „sex without a condom“, „unprotected sex“, or „using non-sterile injection equipment“ rather than to generalize by saying „highrisk group“. Membership of groups does not place individuals at risk, behaviours may. In the case of married and cohabiting people, particularly women, it may be the risk behaviour of the sexual partner that places them in a „situation of risk“. There is a strong link between various kinds of mobility and heightened risk of HIV exposure, depending on the reason for mobility and the extent to which people are removed from their social context and norms. UNAIDS prefers the term „key populations“ because it emphasizes that these populations, while being important to the dynamics of HIV transmission in a setting, are equally essential partners for an effective response to the epidemic.

HIGHLY ACTIVE ANTIRETROVIRAL THERAPY (HAART)

This term is now infrequently used in favour of antiretroviral treatment or therapy (ART). It referred to treatment regimens recommended by leading HIV experts to aggressively suppress viral replication and slow the progress of HIV disease. The usual HAART regimen combines three or more different drugs such as two nucleoside reverse transcriptase inhibitors and a protease inhibitor, two nucleoside analogue reverse transcriptase inhibitors and a non-nucleoside reverse transcriptase inhibitor or other combinations. More recently, new drugs have been developed to prevent the virus from entering the cell. These treatment regimens have been shown to reduce the amount of virus so that it becomes undetectable in a patient's blood. (See <http://www.aidsinfo.nih.gov/>, a service of the US Department of Health and Human Services). The term ART (antiretroviral treatment or therapy) can be used if it clearly refers to a triple antiretroviral drug combination.

РЕЧНИЦИ

Интернет е богат източник на информация за ХИВ. Следващите препратки към различни речници може да са полезни и според нас обикновено информацията, която предоставят, е ясна и точна (отбележете, че ние не можем да проверяваме точността на информацията, която се предоставя на тези сайтове и не носим отговорност за предоставената информация):

<http://www.sfaf.org/glossary>

<http://aidsinfo.nih.gov/Glossary/GlossaryDefaultCenterPage.aspx?MenuItem=AIDSinfoTools>

<http://www.aegis.com/ni/topics/glossary>

<http://www.gmhc.org/health/glossary2.html>

ОСНОВНИ ГРУПИ, ИЗЛОЖЕНИ НА ПО-ВИСОК РИСК ОТ ХИВ

UNAIDS не използва термина „високорискови групи“, защото той загатва, че рискът се съдържа в групата, докато всъщност всички социални групи са взаимосвързани. Той може също така да успокои хора, които не се идентифицират с тези групи, и те да си създадат погрешно чувство за сигурност. Освен това може да увеличи стигмата и дискриминацията. Често е по-точно директното използване на „изложени на по-висок риск от ХИВ“, „секс без презерватив“, „незащитен секс“ или „употреба на нестерилни инструменти за инжектиране“, вместо да се обобщава с „по-високорискови групи“. Не принадлежността към дадена група поставя хората в риск, а поведението. В случаите на семейни двойки, двойки, които съжителстват, като с особена сила важи за жените, рисковото поведение на сексуалния партньор е това, което ги поставя в „ситуация на риск“. Има силна връзка между мобилността на дадени групи и по-високия риск от излагане на ХИВ в зависимост от причината за мобилността и степента, до която хората се откъсват от своята социална среда и норми. UNAIDS предпочита употребата на термина „основни групи“, защото подчертава факта, че наред с тяхното значение за динамиката на предаването на ХИВ в дадена среда, те са също толкова важни партньори за ефективния отговор на епидемията.

ВИСОКОАКТИВНА АНТИРЕТРОВИРУСНА ТЕРАПИЯ (ВАРТ)

Този термин понастоящем се използва рядко и се предпочита употребата на антиретровирусна терапия (АРТ). Той се отнася за режим на лечение, препоръчван от водещи експерти по ХИВ за агресивно потискане на репликациите на вируса и забавяне развитието на ХИВ. Типичният ВАРТ режим комбинира три или повече различни лекарства, като два нуклеозидни инхибитора на обратната транскриптаза и протеазен инхибитор, два нуклеозидни аналогови инхибитора на обратната транскриптаза и нуклеозиден инхибитор на обратната транскриптаза или други комбинации.

Напоследък бяха разработени нови лекарства, които предотвратяват навлизането на вируса в клетката. Тези режими на лечение показват намаляване на вируса до толкова, че става неуловим в кръвта на пациента. (Виж <http://www.aidsinfo.nih.gov/>, Департамент на САЩ за здравни и човешки услуги). Терминът АРТ (антиретровирусно лечение или терапия) може да се използва, ако е ясно обозначено, че се отнася за антиретровирусно лечение с тройна комбинация от лекарства.

HIPC INITIATIVE

The Heavily Indebted Poor Countries Initiative is a debt relief tool for increasing the funds that countries have available and for ensuring that they are channelled to core human development priorities, such as basic health care. The HIPC initiative, created in 1996 by the World Bank and further enhanced in 1999, has already helped some of the poorest nations in the world to free up precious resources for human development that would otherwise have been spent on servicing debt. Fully funded and implemented, the enhanced HIPC initiative has the potential to be an even more powerful tool to allow countries to devote more resources to combating infectious diseases.

HIV-RELATED DISEASE

Symptoms of HIV infection may occur both at the beginning of HIV infection and after immune compromise sets in, leading to AIDS. During the initial infection with HIV, when the virus comes into contact with the mucosal surface, it finds susceptible target cells and moves to lymphoid tissue where massive production of the virus ensues. This leads to a burst of high-level viraemia (virus in the bloodstream) with wide dissemination of the virus. Some people may have flu-like symptoms at this stage but these are generally referred to as symptoms of primary infection rather than HIV-related disease. The resulting immune response to suppress the virus is only partially successful and some virus escapes and may remain undetectable, sequestered in reservoirs for months to years. As crucial immune cells, called CD4+ T cells, are disabled and killed, their numbers progressively decline. In this manner, HIV-related disease is characterized by a gradual deterioration of immune function. Eventually high viral turnover leads to destruction of the immune system, sometimes referred to as advanced HIV infection, which leads to the manifestation of AIDS.

HIV-INFECTED

As distinct from HIV-positive (which can sometimes be a false positive test result, especially in infants up to 18 months of age), the term HIV-infected is usually used to indicate that evidence of HIV has been found via a blood test.

HIV-NEGATIVE

Showing no evidence of infection with HIV (e.g. absence of antibodies against HIV) in a blood or oral fluid test. Synonymous with seronegative. An HIV-negative person can be infected if he or she is in the window period between HIV exposure and detection of antibodies.

HIV-POSITIVE

Showing indications of infection with HIV (e.g. presence of antibodies against HIV) in a blood or oral fluid test. Synonymous with seropositive. Results may occasionally be false positive.

ИНИЦИАТИВА НРС

Инициативата на високозадължнелите бедни страни е инструмент за облекчаване на задължността с цел увеличаване на средствата, с които разполагат страните, за да се гарантира, че те ще бъдат насочени към приоритети, ключови за човешкото развитие, например основната медицинска грижа. Инициативата НРС, създадена през 1996 г. от Световната банка и допълнително усъвършенствана през 1999 г., вече съдейства на някои от най-бедните нации в света да освободят ценни ресурси за човешко развитие, които иначе биха били похарчени за обслужване на дълга. Изцяло финансирана и въведена, инициативата НРС има потенциала да бъде дори още по-силно средство, което да позволи на страните да отделят повече средства за борба със заразните болести.

ЗАБОЛЯВАНЕ, СВЪРЗАНО С ХИВ

Симптомите на ХИВ инфекцията могат да се проявят както в самото началото на ХИВ инфекцията, така и след като се появят проблеми с имунната система, което води до СПИН. По време на първоначалното инфектиране с ХИВ, когато вирусът влезе в контакт с мукозната повърхност, той намира податливи клетки, които атакува, и се придвижва по лимфоидната тъкан, където се получава масовото възпроизвеждане на вируса. Това води до висока вiremия (вирус в кръвния поток) с широко разпространение на вируса. На този етап някои хора може да проявят симптоми, характерни за грип, но тези симптоми обикновено се наричат симптоми на първично инфектиране, а не на заболяване, свързано с ХИВ. Последващият отговор на имунната система да потисне вируса е само отчасти успешен и някои вируси се изплъзват, и могат да останат неуловими, изолирани в резервоари, в продължение на месеци или години. Основните имунни клетки, наричани CD4+, биват обезвредени и унищожени, и техният брой прогресивно намалява. По този начин заболяването, свързано с ХИВ, се характеризира с постепенно влошаване на имунната функция. Рано или късно еволюирането на вируса на високи обороти, наричано понякога напреднала ХИВ инфекция, води до разрушаване на имунната система, което води до проявяване на СПИН.

ИНФЕКТИРАН С ХИВ

За разлика от ХИВ положителен (което понякога може да е грешен положителен резултат от теста, особено при деца до 18-месечна възраст), терминът инфектиран с ХИВ обикновено се използва, когато са налице доказателства, че е установен ХИВ посредством кръвен тест.

ХИВ ОТРИЦАТЕЛЕН

Няма данни за инфекция с ХИВ (напр. липса на антитела срещу ХИВ), установени чрез тестове на кръв или слюнка. Синоним на серонегативен. Лице, което е с отрицателен ХИВ статус при теста може все пак да се окаже инфектирано, ако се намира в така наречения прозоречен период между излагането на риск от инфектиране с ХИВ и образуването и установяването на антитела.

ХИВ ПОЛОЖИТЕЛЕН

Има индикации за заразяване с ХИВ (напр. наличие на антитела срещу ХИВ), установени чрез тестове на кръв или слюнка. Синоним на серопозитивен. Резултатите може понякога погрешно да излязат положителни.

HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS (HIV)

The virus that weakens the immune system, ultimately leading to AIDS. Since HIV means „human immunodeficiency virus“, it is redundant to refer to the HIV virus.

HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS TYPE 1 (HIV-1)

The retrovirus isolated and recognized as the etiologic (i.e. causing or contributing to the cause of a disease) agent of AIDS. HIV-1 is classified as a lentivirus in a subgroup of retroviruses. Most viruses and all bacteria, plants and animals have genetic codes made up of DNA, which is transcribed into RNA to build specific proteins. The genetic material of a retrovirus such as HIV is the RNA itself. The viral RNA is reverse transcribed into DNA, which is then inserted into the host cell's DNA preventing the host cell from carrying out its natural functions and turning it into an HIV factory.

HUMAN IMMUNODEFICIENCY VIRUS TYPE 2 (HIV-2)

A virus closely related to HIV-1 that has also been found to cause AIDS. It was first isolated in West Africa. Although HIV-1 and HIV-2 are similar in their viral structure, modes of transmission and resulting opportunistic infections, they have differed in their geographical patterns of infection and in their propensity to progress to illness and death. Compared to HIV-1, HIV-2 is found primarily in West Africa and has a slower, less severe clinical course.

ILO

The International Labour Organization is one of UNAIDS' ten cosponsors (see <http://www.ilo.org/>).

INCIDENCE

HIV incidence (sometimes referred to as cumulative incidence) is the number of new cases arising in a given period in a specified population. UNAIDS normally refers to the number of people (of all ages) or children (0–14 years) who have become infected during the past year. In contrast HIV prevalence refers to the number of infections at a particular point in time (like a camera snapshot). In specific observational studies and prevention trials, the term incidence rate is used to describe incidence per hundred person years of observation.

INJECTING DRUG USERS (IDUs)

This term is preferable to drug addicts or drug abusers, which are seen as derogatory terms and which often result in alienation rather than creating the trust and respect required when dealing with those who inject drugs. UNAIDS does not use the term „intravenous drug users“ because subcutaneous and intramuscular routes may be involved. It is preferable to spell out in full and not use the abbreviation. An acceptable alternate phrasing is people who inject drugs.

ЧОВЕШКИ ИМУНОДЕФИЦИТЕН ВИРУС (ХИВ)

Вирусът, който отслабва имунната система и в крайна сметка води до СПИН. Тъй като ХИВ означава „човешки имунодефицитен вирус“, думата вирус в съчетанието ХИВ вирус е излишна.

ЧОВЕШКИ ИМУНОДЕФИЦИТЕН ВИРУС ВИД 1 (ХИВ-1)

Ретровирусът, изолиран и разпознат като етиологичен агент (причинител на заболяването) СПИН. ХИВ-1 е класифициран като лентавирус в подгрупата на ретровирусите. Повечето вируси и всички бактерии, растения и животни имат генетична кодова карта на ДНК, която е транскрибирана в РНК за изграждането на специфични протеини. Генетичният материал на ретровирусите, както е ХИВ, е самата РНК. Вирусната РНК може да се превърне чрез транскрипция в ДНК, която след това влиза в ДНК на клетката хазайн, като по този начин ѝ пречи да изпълнява присъщите си функции и я превръща в своеобразна фабрика за ХИВ.

ЧОВЕШКИ ИМУНОДЕФИЦИТЕН ВИРУС ВИД 2 (ХИВ-2)

Вирус, който е тясно свързан с ХИВ-1 и също причинява СПИН. За първи път е изолиран в Западна Африка. Въпреки че ХИВ-1 и ХИВ-2 имат сходства във вирусната структура, начините на предаване и последващите опортюнистични инфекции, те се различават по географските модели на инфектиране и по темповете, с които водят до заболяване и смърт. В сравнение с ХИВ-1, ХИВ-2 се открива предимно в Западна Африка и се характеризира с по-бавно и не толкова тежко клинично развитие.

МЕЖДУНАРОДНА ОРГАНИЗАЦИЯ НА ТРУДА

Международната организация на труда е един от десетте съпонсори на UNAIDS (виж <http://www.ilo.org/>)

НОВИ СЛУЧАИ

Броя на новите случаи на инфектиране с ХИВ в определен период в определена група (понякога се нарича кумулативен брой). UNAIDS обикновено използва брой хора (от всички възрасти) или деца (0-14), които са се инфектирали през миналата година. За разлика от гореизложеното разпространението на ХИВ се отнася за броя на инфекциите в определен момент от време (като снимка с фотоапарат). В специални изследвания, базирани на наблюдения и опити за превенция, терминът „нови случаи“ се използва, за да се опишат новите случаи на сто души за определен период на наблюдения.

ЛИЦА, УПОТРЕБЯВАЩИ ИНЖЕКЦИОННО НАРКОТИЦИ

Този термин се предпочита пред наркоман или ползвател на наркотици, които се смятат за унижителни термини и често водят до отчуждаване, вместо до създаване на доверие и уважение, което е необходимо при работата с хората, които си инжектират наркотици. UNAIDS не използва термина „интравенозна употреба на наркотици“, защото употребата може да включва също така подкожна и интрамускулна употреба. За предпочитане е да се изписва цялото наименование, вместо да се съкращава. Приемлива алтернативна формулировка е лице, които си инжектира наркотици.

INTERVENTION

This term conveys „doing something to someone or something“ and as such undermines the concept of participatory responses. Preferred terms include programming, programme, activities, initiatives, etc.

MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS (MDGs)

Eight goals developed at the Millennium Summit in September 2000. Goal 6 refers specifically to AIDS but attainment of several goals is being hampered by the HIV epidemic.

<http://www.un.org/millenniumgoals/>

MONITORING AND EVALUATION REFERENCE GROUP

Established by UNAIDS, the Monitoring and Evaluation (M&E) Reference Group (MERG) has a broad membership of national, bilateral agency and independent evaluation expertise, enabling it to assist in the harmonization of monitoring and evaluation approaches among collaborating organizations and in the development of effective monitoring and evaluation of the response to the epidemic.

MSM

Abbreviation for „men who have sex with men“ or „males who have sex with males“. This term is useful as it includes not only men who self identify as gay or homosexual and have sex only with other men but also bisexual men, and heterosexual men who may, nonetheless at times have sex with other men.

http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub03/mentu2000_en.pdf

MTCT

Abbreviation for „mother-to-child transmission“ (PMTCT is the abbreviation for „prevention of mother-to-child transmission“). Some countries prefer the term „parent-to-child transmission“ to avoid stigmatizing pregnant women and to encourage male involvement in HIV prevention.

http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub01/JC531-MTCT-TU_en.pdf

NAC

National AIDS coordinating authority (formerly National AIDS Council)

NACP

National AIDS Control Programme.

NAP

National AIDS Programme.

NAP+

Network of African People Living with HIV/AIDS. <http://www.rapnap.org/>

NSP

National Strategic Plan. Other terms are national AIDS action frameworks and annual AIDS action plans. Avoid using abbreviations.

ИНТЕРВЕНЦИЯ

Терминът изразява „правене на нещо за някого“ и по този начин подковава понятието за отговор, основан на участието и включването. Предпочитаните термини включват програмиране, програма, дейности, инициативи и т.н.

ЦЕЛИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ХИЛЯДОЛЕТИЕТО

Осем цели, разработени на Световната среща на високо равнище през септември 2000 г. Цел 6 се отнася специално за СПИН, но постигането на няколко цели бива затруднено от ХИВ епидемията. <http://www.un.org/millenniumgoals/>

РЕФЕРЕНТНА ГРУПА ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА

В създадена от UNAIDS Референтна група за мониторинг и оценка членуват национални, двустранни агенции и независими експерти, което ѝ позволява да оказва съдействие в хармонизацията на подходите за мониторинг и оценка сред сътрудничащите си организации и в развитието на ефективни системи за мониторинг и оценка в отговор на епидемията.

МСМ

Съкращение на „мъже, които правят секс с мъже“. Този термин е добър, защото включва не само мъже, които се самоопределят като гей или хомосексуални и правят секс само с други мъже, но също така и бисексуални мъже, както и хетеросексуални мъже, които може понякога да правят секс с други мъже.

http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub03/mentu2000_en.pdf

ПМД

Съкращението на „предаване от майка на дете“ (ППМД е съкращението на „превенция на предаването от майка на дете“). Някои страни предпочитат да използват „предаване от родител на дете“, за да избегнат стигматизирането на бременните жени и да насърчат участието на мъжете в превенцията на ХИВ.

http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub01/JC531-MTCT-TU_en.pdf

НКСС

Национален координационен механизъм по СПИН (предишно наименование: Национален комитет по СПИН)

НПКС

Национална програма за контрол на СПИН

НПС

Национална програма за СПИН

НПС +

Мрежа на африканците, живеещи със СПИН <http://www.raprap.org/>

НСП

Национален стратегически план. Други термини са Национална рамка за отговор на СПИН и Годишен план за действие, свързан със СПИН.

OPPORTUNISTIC INFECTIONS

Illnesses caused by various organisms, some of which usually do not cause disease in persons with healthy immune systems. Persons living with advanced HIV infection may have opportunistic infections of the lungs, brain, eyes and other organs. Opportunistic illnesses common in persons diagnosed with AIDS include *Pneumocystis carinii* pneumonia, cryptosporidiosis, histoplasmosis, bacterial infections, other parasitic, viral and fungal infections; and some types of cancers. Tuberculosis is the leading HIV-associated opportunistic infection in developing countries.

ORPHANS

In the context of AIDS, it is preferable to say „children orphaned by AIDS” or „orphans and other children made vulnerable by AIDS”. Referring to these children as „AIDS orphans” not only stigmatizes them, but also labels them as HIV-positive, which they may not necessarily be. Identifying a human being by his/her medical condition alone also shows a lack of respect for the individual. Contrary to traditional usage UNAIDS uses „orphan” to describe a child who has lost either one or both parents.

PAHO

Pan American Health Organization: <http://www.paho.org/>

PANDEMIC

A disease that spreads across an entire region, continent or the whole world. Preferred usage is to write „pandemic” when referring to global disease and to use „epidemic” when referring to country or regional level. For simplicity, UNAIDS often uses „epidemic”, see EPIDEMIC.

PATHOGEN

An agent causing disease.

PCB

The Programme Coordinating Board of UNAIDS.

<http://www.unaids.org/en/AboutUNAIDS/Governance/default.asp>

PEOPLE LIVING WITH HIV

Avoid the expression „people living with HIV and AIDS” and the abbreviation PLWHA. With reference to those living with HIV, it is preferable to avoid certain terms: AIDS patient should only be used in a medical context (most of the time, a person with AIDS is not in the role of patient); the term AIDS victim or AIDS sufferer implies that the individual in question is powerless, with no control over his or her life. It is preferable to use „people living with HIV” (PLHIV), since this reflects the fact that an infected person may continue to live well and productively for many years. Referring to people living with HIV as innocent victims (which is often used to describe HIV-positive children or people who have acquired HIV medically) wrongly implies that people infected in other ways are somehow deserving of punishment. It is preferable to use „people living with HIV”, or „children with HIV”.

http://data.unaids.org/pub/Report/2007/JC1299-PolicyBrief-GIPA_en.pdf

ОПОРТЮНИСТИЧНИ ИНФЕКЦИИ

Заболявания, причинени от различни организми, някои от които обикновено не могат да предизвикат заболяване при хора със здрава имунна система. Хората, живеещи с напреднала ХИВ инфекция, могат да имат опортюнистични инфекции на белите дробове, мозъка, очите и други органи. Сред опортюнистичните заболявания, които са често срещани при хората, диагностицирани със СПИН, са *Pneumocystis carinii*, пневмония, криптоспоридиоза, хистоплазмоза, бактериални инфекции, други паразитни, вирусни или гъбични инфекции; както и някои видове рак. Туберкулозата е водещата опортюнистична инфекция в развиващите се страни, която се свързва с ХИВ.

СИРАЦИ

В контекста на СПИН, за предпочитане е да се казва „деца, осиротели поради СПИН“ или „сираци и други деца, които са станали уязвими заради СПИН“. Наричането на тези деца „СПИН сираци“ не само ги стигматизира, но им слага и етикет на ХИВ-позитивни, което може да не е непременно така. Определянето на дадено човешко същество само по неговото медицинско състояние показва също така липса на уважение към човека. Обратно на обичайната употреба, UNAIDS използва думата „сирак“, за да опише дете, което е загубило единия или двамата си родители.

РАНО

Панамериканска здравна организация <http://www.paho.org/>

ПАНДЕМИЯ

Болест, която се разпространява в цял регион, континент или в целия свят. Предпочитаната употреба е „пандемия“ когато се има предвид глобална болест и „епидемия“, когато болестта е в рамките на държава или регион. За улеснение UNAIDS често използва „епидемия“ (виж ЕПИДЕМИЯ).

ПАТОГЕН

Агент, който причинява болест

ПКС

Програмен координационен съвет на UNAIDS.
<http://www.unaids.org/en/AboutUNAIDS/Governance/default.asp>

ХОРА, ЖИВЕЕЩИ С ХИВ

Избягвайте израза „хора, живеещи с ХИВ и СПИН“ и съкращението ХЖХС. Заради тези, които живеят с ХИВ, за предпочитане е да се избягват определени термини: пациент със СПИН трябва да се използва само в медицински контекст (в повечето случаи лице със СПИН не е пациент); терминът СПИН жертва или страдащ от СПИН предполага, че въпросното лице е безсилно, без никакъв контрол върху живота си. За предпочитане е да се използва „хора, живеещи с ХИВ“ (ХЖХИВ), тъй като това отразява факта, че инфектираното лице може да продължи да живее добре и продуктивно в продължение на много години. Наричането на хората, живеещи с ХИВ, невинни жертви (което често се използва за описание на ХИВ позитивни деца или хора, които са били инфицирани с ХИВ по медицински път) погрешно загатва, че хората, които

PEPFAR

The US President's Emergency Plan for AIDS Relief (Emergency Plan/PEPFAR) announced by President George W. Bush in his State of the Union Address 28 January 2003 is the largest commitment ever by a single nation towards an international health initiative—a five-year, US\$ 15-billion, multifaceted approach to responding to the HIV epidemic around the world. The goals of the Emergency Plan include support for treatment for two million HIV infected people, support for prevention of seven million new infections, and support for care for 10 million people infected or affected by HIV. For fiscal year 2008, President Bush requested US\$ 5.4 billion. <http://www.pepfar.gov/press/81352.htm>

POVERTY REDUCTION STRATEGY PAPERS (PRSPs)

Poverty Reduction Strategy Papers are prepared by the member countries through a participatory process involving domestic stakeholders as well as external development partners, including the World Bank and International Monetary Fund. <http://www.imf.org/external/np/prsp/prsp.asp>

PREVALENCE

Usually given as a percentage, HIV prevalence quantifies the proportion of individuals in a population who have HIV at a specific point in time. UNAIDS normally reports HIV prevalence among adults, aged 15–49 years. We do not write prevalence rates because a time period of observation is not involved. „Prevalence“ is sufficient, e.g. the Caribbean region, with estimated adult HIV prevalence of 2.3% in 2003, is an area to focus on in the future“. HIV prevalence can also refer to the number of people living with HIV as in „by December 2007 an estimated 33.2 million people were living with HIV worldwide.

PROGRAMME ACCELERATION FUNDS (PAF)

Programme acceleration funds were designed to assist the UN theme group to play a catalytic and facilitating role in advancing the scope, scale and effectiveness of a country's response to the AIDS epidemic. Activities to be funded must be in line with one or more of the five cross-cutting functions of UNAIDS: to empower leadership for an effective country response; to mobilize and empower public, private and civil society partnerships and civil society engagement; to strengthen strategic information management; to build capacities to plan, track, monitor and evaluate country responses; and to enable access to, and efficient use of, financial and technical resources. In addition, funded activities must be in accordance with Global Task Team (GTT) recommendations.

<http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub07/paf>

са се заразили по друг начин, заслужават някакво наказание. За предпочитане е да се използва „хора, живеещи с ХИВ“ или „деца с ХИВ“.

http://data.unaids.org/pub/Report/2007/JC1299-PolicyBrief-GIPA_en.pdf

ПЛАН НА ПРЕЗИДЕНТА НА САЩ ЗА СПЕШНА ПОМОШ ЗА СПИН

Планът за спешна помощ за СПИН на президента на САЩ, съобщен от президента Джордж У. Буш в неговата реч от 28 януари 2003 г., е най-големият ангажимент, поеман някога от една нация към международна здравна инициатива – петгодишен период, 15 млрд. щ.д., многостранен подход към отговора на ХИВ епидемията по цял свят. Целите на Плана за спешна помощ включват подкрепа за лечение на два милиона инфектирани с ХИВ, подкрепа за превенция на седем милиона нови инфекции и подкрепа за грижи за 10 милиона души, инфектирани или засегнати от ХИВ. За фискалната 2008 г. президентът Буш поиска 5.4 млрд. щ.д.

<http://www.pepfar.gov/press/81352.htm>

СТРАТЕГИИ ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА

Стратегиите за намаляване на бедността се подготвят от страните членки чрез процес на участие, който включва местни заинтересовани лица, както и външни партньори, които участват в процеса на разработване на стратегиите, като Световната банка и Международния валутен фонд. <http://www.imf.org/external/pr/prsp/prsp.asp>

РАЗПРОСТРАНЕНИЕ

Разпространението на ХИВ, обикновено изразявано в процентни стойности, дава количествен показател на хората от населението, които имат ХИВ в точно определен времеви период. UNAIDS обикновено дава сведения за разпространение на ХИВ сред възрастното население от 15 до 49 години. Не изписваме процент на разпространение, защото не е включен времеви период, през който е извършено наблюдението. Достатъчно е да се използва „разпространение“, напр. Карибският район, с приблизително разпространение от 2.3% на ХИВ сред възрастното население през 2003 г., е област, върху която трябва да се насочи внимание за в бъдеще.” Разпространение на ХИВ може да се използва и във връзка с броя на хората, живеещи с ХИВ както в следното изречение: „до декември 2007 г. живеещите с ХИВ по света вече са приблизително 33.2 милиона.

ПРОГРАМА ЗА ОТПУСКАНЕ НА СРЕДСТВА

Програмите за отпускане на средства бяха създадени, за да съдействат на тематичната група на ООН да играе ролята на катализатор и да съдейства за разширяване на обхвата, мащабите и ефективността на отговора на СПИН епидемията. Дейностите, които се финансират, трябва да са в съгласие с един или повече от пресечните функции на UNAIDS: да се предоставят правомощия на лидерите, за да предостави страната ефективен отговор на СПИН, да се мобилизират и дадат правомощия на сътрудничащи си обществени, частни и граждански организации и да се въвлече гражданската общественост; да се подобри мениджмънтът на стратегическата информация; да се изгради капацитет за планиране, проследяване, мониторинг и оценка на отговора на страната; и да се предостави достъп до финансови и технически ресурси, които да се използват ефективно. В допълнение, финансираните дейности трябва да бъдат в съгласие с препоръките на Глобалния екип за разрешаване на задачи.

<http://data.unaids.org/Publications/IRC-pub07/paf>

PROSTITUTION

Use this term in respect to juvenile prostitution only. Otherwise for people of older ages use „commercial sex“ „sex work“ or „the sale of sexual services“.

PROVIDER-INITIATED TESTING

Under certain circumstances, when an individual is seeking medical care, HIV testing may be offered.

It may be diagnostic—as when a patient presents with symptoms that may be attributable to HIV or has an illness associated with HIV such as tuberculosis—or it may be a routine offer to an asymptomatic person. For example, HIV testing may be offered as part of the clinical evaluation of patients with sexually transmitted infections and pregnant women. HIV testing may be offered to all patients where HIV is prevalent. Regardless of the type of testing and the location of the offer, all HIV testing should always be carried out under conditions respecting the three Cs—confidentiality, informed consent and counselling. Testing without counselling has little impact on behaviour and is a significant lost opportunity for assisting people to avoid acquiring or transmitting infection.

PTCT

Parent-to-child transmission. A term preferred in some countries (see MTCT).

REDPES

Red Latinoamericano y del Caribe de Planificación Estratégica (Latin American and Caribbean Network on Strategic Planning and AIDS). <http://ciss.insp.mx/redpes/>

REGIONAL SUPPORT TEAM (RST)

A team that oversees and coordinates UNAIDS activities in a defined geographical region.

RISK

Avoid using the expressions „groups at risk“ or „risk groups“. People with behaviours which may place them at higher risk of exposure to HIV do not necessarily identify themselves with any particular group. Risk refers to risk of exposure to HIV which may be high as a result of specific behaviours or situations. Examples of the latter include risk in discordant couples unaware of their serostatus and recipients of unscreened blood or blood products. Behaviours, not memberships, place individuals in situations in which they may be exposed to HIV. Some populations may be at increased risk of exposure to HIV.

RISK COMPENSATION or RISK ENHANCEMENT

A compensatory increase in behaviours which can result in exposure to HIV brought on by reduced perception of personal risk e.g. uptake of a 50% effective preventive HIV vaccine might tend to encourage abandoning condom use.

ПРОСТИТУЦИЯ

Използвайте термина само в контекст за проституция на малолетни. Във всички останали случаи използвайте „комерсиален секс“ или „секс работа“ или „продажба на сексуални услуги“.

ИЗСЛЕДВАНЕ ПО ИНИЦИАТИВА НА ЛИЦАТА, КОИТО ПРЕДОСТАВЯТ ЗДРАВНИ УСЛУГИ

При определени обстоятелства, когато някой търси медицински грижи, може да се предложи изследване за ХИВ. Изследването може да бъде диагностично – когато пациентът проявява симптоми, които може да са индикация за ХИВ; или има заболяване, което се свързва с ХИВ, като туберкулоза; или изследването може да бъде предложено рутинно на асимптоматично лице. Например изследването за ХИВ може да се предлага като част от клиничен преглед на пациенти с полово предавани инфекции и бременни жени. Може да се предлага и на всички пациенти в регион, където разпространението на ХИВ е високо. Без значение какво е изследването и мястото, на което се предлага, всички изследвания за ХИВ трябва да се провеждат при условия на конфиденциалност, информирано съгласие и консултиране. Изследването без консултиране има малък ефект върху поведението и е значителен пропуск на възможност за консултиране на хората как да избягват заразяване или предаване на инфекцията.

ПРА

Предаване от родител на дете. Терминът е предпочитан в някои страни (виж ПМА).

REDPES

Red Latinoamericano y del Caribe de Planificación Estratégica (Мрежа за стратегическо планиране и СПИН на Латинска Америка и Карибите). <http://ciss.insp.mx/redpes/>

РЕГИОНАЛЕН ЕКИП ЗА ПОДКРЕПА

Екип, който оказва надзор и координира дейностите на UNAIDS в определен географски регион.

РИСК

Избягвайте употребата на „групи, изложени на риск“ или „рискови групи“. Хора с поведения, които могат да ги поставят в по-висок риск от излагане на ХИВ, не се идентифицират задължително с някаква определена група. Под риск се има предвид риск от излагане на ХИВ, който може да бъде висок в резултат от специфично поведение или ситуация. Примери за ситуации включват риск при двойки с различен статус, които не знаят своя статус, и при приемащите непроверена кръв или кръвни продукти. Поведението – не принадлежността към дадена група – поставя хората в ситуации, в които може да са изложени на ХИВ. Някои групи може да са изложени на по-висок риск от ХИВ.

КОМПЕНСИРАНЕ или ПОВИШАВАНЕ НА РИСКА

Засилването на поведенчески прояви, които могат да доведат до излагане на риск от инфектиране с ХИВ, заради усещането от намален личен риск. Например наличието на 50% ефективна ваксина срещу ХИВ може да насърчи отказването от употреба на презервативи.

SAFER SEX

Use by preference the term safer sex because the term safe sex may imply complete safety. Sex is 100% safe from HIV transmission when both partners know their HIV-negative serostatus and neither partner is in the window period between HIV exposure and appearance of HIV antibodies detectable by the HIV test. In other circumstances, reduction in the numbers of sexual partners and correct and consistent use of male or female condoms can reduce the risk of HIV transmission. The term safer sex more accurately reflects the idea that choices can be made and behaviours adopted to reduce or minimize risk.

SCALE UP

Form used when used as a verb. Hyphenate as „scale-up“ or „scaling-up“ when used as a noun. Same for follow up (verb) versus „follow-up“ (noun).

SECOND GENERATION SURVEILLANCE

Built upon a country's existing data collection system, second generation HIV surveillance systems are designed to be adapted and modified to meet the specific needs of differing epidemics. For example, HIV surveillance in a country with a predominantly heterosexual epidemic will differ radically from surveillance in a country where HIV infection is mostly found among men who have sex with men or injecting drug users. This form of surveillance aims to improve the quality and diversity of information sources by developing and implementing standard and rigorous study protocols, using appropriate methods and tools.

SEROPREVALENCE

As related to HIV infection, the proportion of persons who have serologic evidence of HIV infection, i.e. antibodies to HIV at any given time.

SEROSTATUS

A generic term that refers to the presence/absence of antibodies in the blood. Often, the term refers to HIV antibody status.

SEXUALLY TRANSMITTED INFECTION (STI)

Also called venereal disease (VD), an older public health term, or sexually transmitted disease (STD), terms that do not convey the concept of being asymptomatic in the same way that the term sexually transmitted infection does. Sexually transmitted infections are spread by the transfer of organisms from person to person during sexual contact. In addition to the „traditional“ STIs (syphilis and gonorrhoea), the spectrum of STIs now includes HIV, which causes AIDS; Chlamydia trachomatis; human papilloma virus (HPV) which can cause cervical, penile or anal cancer; genital herpes; chancroid; genital mycoplasmas; hepatitis B; trichomoniasis; enteric infections; and ectoparasitic diseases (i.e. diseases caused by organisms that live on the outside of the host's body). The complexity and scope of sexually transmitted infections have increased dramatically since the 1980s; more than 20 diseasecausing organisms and syndromes are now recognized as belonging in this category.

ПО-БЕЗОПАСЕН СЕКС

За предпочитане е да използвате термина по-безопасен секс, защото терминът безопасен секс може да внуши пълна безопасност. Сексът е 100% безопасен за предаване на ХИВ, когато и двамата партньори знаят, че серостатусът им е отрицателен и нито един от партньорите не е в прозоречен период между излагането на ХИВ и появата на ХИВ антитела, които са уловими с ХИВ теста. При други обстоятелства намаляването на броя на сексуалните партньори и правилната и постоянна употреба на мъжки и женски презервативи може да намали риска от предаване на ХИВ. Терминът по-безопасен секс по-точно отразява идеята, че може да бъде направен избор и да бъде възприето поведение, което да намали или минимизира риска.

СИСТЕМА ЗА ВТОРО ПОКОЛЕНИЕ ЕПИДЕМИОЛОГИЧЕН НАДЗОР

Създадената въз основа на съществуващата в страната система за събиране на данни система за второ поколение епидемиологичен надзор на ХИВ може да бъде адаптирана и модифицирана, за да посрещне специфичните нужди при различните епидемии. Например системата за епидемиологичен надзор и контрол на ХИВ в страна с епидемия предимно сред хетеросексуалните, ще се различава коренно от системата в страна, където ХИВ инфекциите се срещат най-вече сред мъжете, които правят секс с мъже, и лицата, които използват инжекционно наркотици. Тази форма на надзор цели да подобри качеството и разнообразието от информационни източници, като разработва и прилага стандарт и точни протоколи от изследвания чрез използването на подходящи методи и инструменти.

СЕРОРАЗПРОСТРАНЕНИЕ

В контекста на ХИВ инфекцията, сероразпространение е дялът на лицата, при които има серологични доказателства за ХИВ инфекция, т.е. ХИВ антитела по всяко време.

СЕРОСТАТУС

Общ термин, който се отнася за наличието/липсата на антитела в кръвта. Често терминът се отнася за статус на ХИВ антитела.

СЕКСУАЛНО ПРЕДАВАНИ ИНФЕКЦИИ (СПИ)

Наричат се още венерически болести (ВБ), което е по-стар здравен термин, или полово предавани болести (ППБ), термин, в който не се включва понятието асимптоматичен по същия начин, както в термина сексуално предавани инфекции. Сексуално предаваните инфекции се разпространяват чрез предаването на организми от човек на човек по време на сексуален контакт. Като допълнение към „традиционните“ СПИ (сифилис и гонорея), спектърът от СПИ сега включва и ХИВ, който причинява СПИН, хламидия трахоматис; човешкият папилома вирус (HPV), който може да предизвика рак на шийката на матката, рак на пениса и ануса; генитален херпес; канкроуз; генитална микоплазма; хепатит Б; трихомоназа; ентерични инфекции и ектопаразитни болести (т.е. заболявания, причинени от организми, които живеят извън тялото на човека). Комплексността и обхватът на сексуално предаваните инфекции са се увеличили значително след осемдесетте години; над 20 организми, причиняващи болести и синдроми, се причисляват към тази категория.

SEX WORK

“Commercial sex work” is considered a tautology, which is saying the same thing twice over in different words. Preferred terms are „sex work“, „commercial sex“, and „the sale of sexual services“.

SEX WORKER

The term „sex worker“ is intended to be non-judgmental, focusing on the conditions under which sexual services are sold. Alternate formulations are: „women/men/people who sell sex“. Clients of sex workers may then also be called „men/women/people who buy sex“. The term „commercial sex worker“ is no longer used, primarily because it is considered to be saying something twice over in different words (i.e. a tautology).

SHARING

When referring to injecting equipment UNAIDS does not use the word „sharing“ in its publications. Instead, „use of contaminated injecting equipment“ is preferred if referring to actual HIV transmission and „use of non-sterile injecting equipment“ if referring to risk of HIV exposure. This is because injecting drug users uncommonly „share“ their needles in the usually understood sense of the word—with the exception of sexual partners who inject together. In the absence of needle exchanges, people may use discarded needles (which are anonymous) or bargain away drugs for a needle or are injected by professional injectors. They do not regard this as sharing. Neither does „sharing“ distinguish between needle borrowing and needle lending; this is important because (usually) different dynamics are at work. A person aware of his or her HIV-positive status may try to avoid lending, but may continue to borrow or vice versa. Also „sharing“ has positive connotations in injecting drug use communities (and wider communities also), e.g. sharing a meal, which are not appropriate in writing about HIV risk.

SIDA

Swedish International Development Cooperation Agency:
http://www.sida.se/?d=121&language=en_us

Sida

In the French language sida (use lower case letters) is also the acronym for AIDS.

SIDALAC

Iniciativa regional sobre SIDA para América Latina y el Caribe: in English „The Regional AIDS Initiative for Latin America and the Caribbean“.

STIGMA and DISCRIMINATION

As the traditional meaning of stigma is a mark or sign of disgrace or discredit, the correct term would be stigmatization and discrimination; however, „stigma and discrimination“ has been accepted in everyday speech and writing, and may be treated as plural.

СЕКС РАБОТА

„Комерсиална секс работа“ се счита за тавтология, което значи, че едно и също нещо се казва два пъти с различни думи. Предпочитаните термини са „секс работа“, „комерсиален секс“ и „продажба на сексуални услуги“.

СЕКС РАБОТНИК

Терминът „секс работник“ се използва с цел да не бъде осъдителен, като се фокусира върху условията, при които се продават сексуални услуги. Алтернативни формулировки са „жени/мъже/хора, които продават секс“. Клиентите на секс работници могат също да бъдат наричани „жени/мъже/хора, които купуват секс“. Терминът „комерсиален секс работник“ вече не се използва, защото се смята за повторение на едно и също нещо (т.е. тавтология).

ОБЩА УПОТРЕБА

Когато става въпрос за инструменти за инжектиране, UNAIDS не използва „обща употреба“ в своите публикации. Вместо това се предпочита използването на „употреба на заразени инструменти за инжектиране“, когато става въпрос за предаване на ХИВ и „употреба на нестерилни инструменти за инжектиране“, ако става въпрос за риск от излагане на ХИВ. Причината е, че лицата, които употребяват инжекционно наркотици, обикновено не използват едни и същи игли, с изключение на сексуални партньори, които заедно си инжектират наркотици. При липса на програми за обмен на игли лицата може да употребяват изхвърлени игли, или да заменят наркотици срещу игли или да бъдат инжектирани от професионалисти. Те не смятат това за обща употреба. Нито пък този термин разграничава вземането и даването на игли под наем; това е важно, защото (обикновено) става въпрос за различна динамика. Лице, което знае своя ХИВ положителен статус може да продължи да взема назаем игли или да заема. Освен това общата употреба има положителна конотация в общностите, които използват наркотици (както и други по-широки общности), например споделяне на общо ястие, и не е приемливо да се употребява, когато се пише за риск от ХИВ.

SIDA

Шведска агенция за международно сътрудничество и развитие
http://www.sida.se/?d=121&language=en_us

Sida

На френски език sida (използвайте малки букви) е акроним за СПИН.

SIDALAC

Iniciativa regional sobre SIDA para América Latina y el Caribe: на български: „Регионална СПИН инициатива за Латинска Америка и Карибите“.

СТИГМА И ДИСКРИМИНАЦИЯ

Тъй като традиционното значение на стигма е петно или знак за позор и загуба на доверие, правилният термин е стигматизация и дискриминация. Все пак употребата на „стигма и дискриминация“ е възприета във всекидневната устна и писмена реч и може да се разглежда в множествено число.

SURVEILLANCE

Continual analysis, interpretation and feedback of systematically collected data, generally using methods distinguished by their practicality, uniformity, and rapidity rather than by accuracy or completeness.

TARGET

This term is acceptable as a noun referring to an objective or goal. Avoid using as a verb for example „targeting men who have sex with men...” as this conveys non-participatory, top-down approaches. Preferred alternative terms include: „programmes for and by men who have sex with men”; „engaging men who have sex with men in programming”; and „programmes involving men who have sex with men in the response to the epidemic”, etc.

TASO

The AIDS Support Organisation (Uganda). www.taso.org

TESTING

HIV testing is pivotal to both prevention and treatment programmes. The „3Cs” continue to be underpinning principles for the conduct of all HIV testing of individuals. Testing must be: confidential; accompanied by counselling; only be conducted with informed consent, meaning that it is both informed and voluntary. A full policy statement is available at:

http://www.unaids.org/en/Policies/HIV_Prevention/Prevention_Umbrella_Policies.asp

“3 by 5” INITIATIVE

Always cite in this form, with double quotation marks. „3 by 5” was a WHO/UNAIDS global initiative aimed at placing three million people living with HIV in low- and middle-income countries on antiretroviral treatment by the end of the year 2005.

http://data.unaids.org/Publications/External-Documents/who_3by5-strategy_en.pdf?preview=true

“THREE ONES” PRINCIPLES

Always use in this form „Three Ones” principles, with double quotation marks. The principles are: one agreed AIDS action framework that provides the basis for coordinating the work of all partners; one national AIDS coordinating authority, with a broad-based multisectoral mandate; and one agreed country-level monitoring and evaluation system.

TRIPS AGREEMENT

The Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, supervised by the World Trade Organization, provides certain flexibilities to low- and middle-income countries with respect to pharmaceutical patent protection.

http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm

НАДЗОР

Продължителен анализ, интерпретиране и корекции на систематично събирани данни, в повечето случаи чрез използване на методи, които се характеризират с практичност, еднородност и бързина, а не с точност или пълнота.

ЦЕЛ

Този термин е приемлив, когато се използва като съществително. Използвайте употреба на изрази като „насочени към мъже, които правят секс с мъже...“, тъй като това внушава подходи, които се налагат отгоре и в които групата на мъжете, които правят секс с мъже, не е представена. Предпочитаните алтернативни термини включват: „програми за и от мъже, които правят секс с мъже“; „въвличане на мъжете, които правят секс с мъже, в програмите“ и „програми за отговор на епидемията, в които са включени мъже, които правят секс с мъже“, т.н.

TASO

Организацията за подкрепа на СПИН (Уганда). www.taso.org

ИЗСЛЕДВАНЕ

Изследването за ХИВ е основен стълб, както за програмите за превенция, така и за програмите за лечение. Принципът на конфиденциалност, консултиране и информирано съгласие продължава да бъде основния принцип при провеждане на изследване за ХИВ. Изследването трябва да бъде: конфиденциално; придружено от консултиране и трябва да се извършва доброволно и при наличието на информирано съгласие. Пълният текст на можете да намерите на: http://www.unaids.org/en/Policies/HIV_Prevention/Prevention_Umbrella_Policies.asp

ИНИЦИАТИВА „3 от 5“

Винаги когато цитирате инициативата, поставяйте кавички.

„3 от 5“ беше глобална инициатива на СЗО/UNAIDS, чиято цел беше да постави на антиретровирусно лечение три милиона души, живеещи с ХИВ в страни с нисък и среден доход до края на 2005 г. http://data.unaids.org/Publications/External-Documents/who_3by5-strategy_en.pdf?preview=true

„ТРИТЕ ПРИНЦИПА ЗА ЕДИННО ДЕЙСТВИЕ“

Винаги поставяйте „Трите принципа за единно действие“ в кавички. Принципите са: една съгласувана рамка за действие срещу СПИН, която предоставя основата за координиране на работата на всички партньори; един национален координационен орган по СПИН с всеобхватни мултисекторни правомощия; една съгласувана на национално ниво система за мониторинг и оценка.

СПОРАЗУМЕНИЕТО ТРИПС

Споразумението за свързаните с търговията аспекти на правата върху интелектуалната собственост, за чието спазване следи Световната търговска организация, предоставя възможност за определена гъвкавост на страните с нисък и среден доход по въпроси, свързани със защитата на патенти, свързани с производството на фармацевтични продукти. http://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/t_agm0_e.htm

UCC

UNAIDS Country Coordinator (formerly called Country Programme Adviser—CPA).

UNAIDS REFERENCE GROUP ON HIV AND HUMAN RIGHTS

http://www.unaids.org/en/Issues/Impact_HIV/20070216_Ref_group_HIV_HR.asp

UNAIDS REFERENCE GROUP ON ESTIMATES, MODELLING AND PROJECTIONS:

www.epidem.org

UNAIDS REFERENCE GROUP ON HIV PREVENTION AND CARE AMONG INJECTING DRUG USERS IN DEVELOPING AND TRANSITIONAL COUNTRIES

<http://www.idurefgroup.unsw.edu.au/>

UN REFERENCE GROUP ON HIV AND INJECTING DRUG

Use www.idurefgroup.edu.au

UNAIDS REFERENCE GROUP ON PREVENTION

http://www.unaids.org/en/PolicyAndPractice/Prevention/reference_group.asp

UNDP

The United Nations Development Programme, one of UNAIDS' ten Cosponsors.

<http://www.undp.org/>

UNESCO

The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, one of UNAIDS' ten Cosponsors.

<http://www.unesco.org/>

UNFPA

The United Nations Population Fund, one of UNAIDS' ten Cosponsors.

<http://www.unfpa.org/>

UNHCR

The Office of the United Nations High Commissioner for Refugees, one of UNAIDS' ten cosponsors.

<http://www.unhcr.org>

UNICEF

The United Nations Children's Fund, one of UNAIDS' ten Cosponsors.

<http://www.unicef.org/>

UCC

UNAIDS Координатор за страната (предишно наименование: Съветник по програмата за страната)

РЕФЕРЕНТНА ГРУПА НА UNAIDS ЗА ХИВ И ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА

http://www.unaids.org/en/Issues/Impact_HIV/20070216_Ref_group_HIV_HR.asp

РЕФЕРЕНТНА ГРУПА НА UNAIDS ЗА ОЦЕНЯВАНЕ, МОДЕЛИРАНЕ И ПРОГНОЗИРАНЕ:

www.epidem.org

РЕФЕРЕНТНА ГРУПА НА UNAIDS ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ХИВ И ГРИЖА ЗА ЛИЦАТА, УПОТРЕБЯВАЩИ ИНЖЕКЦИОННО НАРКОТИЦИ, В РАЗВИВАЩИТЕ СЕ СТРАНИ И СТРАНИТЕ В ПРЕХОД

<http://www.idurefgroup.unsw.edu.au/>

РЕФЕРЕНТНА ГРУПА НА ООН ЗА ХИВ И ИНЖЕКЦИОННИ НАРКОТИЦИ

Използвайте www.idurefgroup.edu.au

РЕФЕРЕНТНА ГРУПА НА UNAIDS ЗА ПРЕВЕНЦИЯ

http://www.unaids.org/en/PolicyAndPractice/Prevention/reference_group.asp

UNDP

Програма на ООН за развитие, една от десетте съспонсори на UNAIDS.

<http://www.undp.org/>

UNESCO

Организация на ООН за образование, наука и култура, една от десетте съспонсори на UNAIDS.

<http://www.unesco.org/>

UNFPA

Фонд на ООН за население, един от десетте съспонсори на UNAIDS.

<http://www.unfpa.org/>

UNHCR

Служба на Върховния комисар на ООН за бежанците, една от десетте съспонсори на UNAIDS.

<http://www.unhcr.org/>

UNICEF

Фонд на ООН за децата, един от десетте съспонсори на UNAIDS.

<http://www.unicef.org/>

UNODC

The United Nations Office on Drugs and Crime, one of UNAIDS' ten Cosponsors.
<http://www.unodc.org/odccp/index.html>

UNIVERSAL ACCESS

Commonly used is the phrase working towards achieving the goal of universal access (not capitalized) to HIV prevention, treatment, care and support. This initiative is outlined in the 2006 Political Declaration on HIV/AIDS.

http://data.unaids.org/pub/Report/2006/20060615_HLM_PoliticalDeclaration_ARES60262_en.pdf

UNIVERSAL PRECAUTIONS

Standard infection control practices to be used universally in healthcare settings to minimize the risk of exposure to pathogens, e.g. the use of gloves, barrier clothing, masks and goggles (when anticipating splatter) to prevent exposure to tissue, blood and body fluids.

URGE

The UNAIDS Reference Group on Economics.

VCT

Abbreviation for „voluntary counselling and testing“; also known as „client-initiated testing“ in opposition to „provider-initiated testing“. All testing should be conducted in an environment which adheres to and implements the „Three Cs“: confidentiality, informed consent, and counselling. http://www.unaids.org/en/Policies/Testing/20070517_policies_testing_keyoperationalguidelines.asp

VERTICAL TRANSMISSION

Sometimes used to indicate transmission of a pathogen such as HIV from mother to fetus or baby during pregnancy or birth but may be used to refer to the genetic transmission of traits. UNAIDS primarily uses the term mother-to-child transmission.

WEF

World Economic Forum:
<http://www.weforum.org/>

WFP

World Food Programme, one of UNAIDS' ten cosponsors.
<http://www.wfp.org/index2.html>

WIPO

World Intellectual Property Organization.
<http://www.wipo.org/>

UNODC

Служба на ООН за контрол над наркотиците и предотвратяване на престъпленията, една от десетте съпоспосори на UNAIDS. <http://www.unodc.org/odccp/index.html>

УНИВЕРСАЛЕН ДОСТЪП

Обикновено се използва фразата „работа за постигане на универсален достъп (с малки букви) до превенция на ХИВ, лечение, грижи и подкрепа“. Тази инициатива е изложена в документа Политическа декларация по проблемите на ХИВ/СПИН от 2006 г. http://data.unaids.org/pub/Report/2006/20060615_HLM_PoliticalDeclaration_ARES60262_en.pdf

УНИВЕРСАЛНИ ПРЕДПАЗНИ МЕРКИ

Стандартните практики за контрол на инфекциозните болести трябва да се прилагат в здравните заведения по цял свят, за да се минимизира рискът от излагане на патогени, напр. употреба на ръкавици, облекла, маски и очила (когато се очаква разпръскване), за да се избегне излагане на тъкани, кръв или кръвни течности.

URGE

Референтна група на UNAIDS за икономика

ДОБРОВОЛНО ИЗСЛЕДВАНЕ И КОНСУЛТИРАНЕ

„Доброволното изследване и консултиране“, наричано още „изследване по инициатива на клиента“, е обратно на „изследване и консултиране по инициатива на лицата, предоставящи здравни услуги“. Изследванията трябва да се провеждат в среда, която се придържа и спазва принципите на конфиденциалност, информирано съгласие и консултиране. http://www.unaids.org/en/Policies/Testing/20070517_policies_testing_keyoperationalguidelines.asp

ВЕРТИКАЛНО ПРЕДАВАНЕ

Понякога се използва, за да обозначи предаване на патоген, като ХИВ от майка на ембрион или бебе по време на бременността или раждането, но може да се използва и когато става дума за предаване на генетична информация. UNAIDS използва предимно израза „предаване от майка на дете“.

WEF

Световен икономически форум:
<http://www.weforum.org/>

WFP

Световна програма по храната към ООН, един от десетте съпоспосори на UNAIDS.
<http://www.wfp.org/>

WIPO

Световна организация за интелектуална собственост.
<http://www.wipo.org/>

WHO

The World Health Organization is one of UNAIDS' ten cosponsors.
<http://www.who.int/en/>

WORLD BANK

The World Bank is one of UNAIDS' ten cosponsors.
<http://www.worldbank.org/>

WSSD

World Summit for Social Development.
<http://www.visionoffice.com/socdev/wssd.htm>

Further resources

Language

UNAIDS uses British English as its preferred style. When using common word processing packages it is useful to set this as default style when the option is available.

Style guide

The World Health Organization style guide is the foundation of UNAIDS' editorial house style.

Dictionaries

UNAIDS uses the Concise Oxford English Dictionary for English language but note that UNAIDS follows variant spellings and terms preferred in the WHO Style Guide.

A useful resource for many terms is *A Dictionary of Epidemiology* (Fourth edition) edited by John M Last published by Oxford University Press (2000).

WHO

Световна здравна организация, една от десетте съпоспосори на UNAIDS.
<http://www.who.int/en/>

СВЕТОВНАТА БАНКА

Световната банка, една от десетте съпоспосори на UNAIDS.
<http://www.worldbank.org/>

СВЕТОВНА КОНФЕРЕНЦИЯ ЗА СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Световна конференция за социално развитие
<http://www.visionoffice.com/socdev/wssd.htm>

Допълнителни източници

Език

UNAIDS използва британски английски. Когато използвате някои от често прилаганите текстови редактори, настройте британски английски за основен език.

Стил

Наръчникът за стилови изисквания на Световната здравна организация е използван за основен стил на UNAIDS.

Речници

UNAIDS използва Кратък оксфордски речник на английския език, но забележете, че UNAIDS следва предпочитаните варианти на изписване и термини, дадени в Наръчник за стилови изисквания на СЗО.

Полезен източник за много термини е Епидемиологичният речник (четвърто издание), редактиран от Джон М., последно публикуван от Oxford University Press през 2000 г.

